

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кафедра німецької мови

Дипломна робота магістра
з теми: **«ФРАНКОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ»**

Виконала: студентка II курсу, групи Nim1-M19
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)

Романюк Катерина Миколаївна

Керівник:

Кушнерик В.І., доктор філологічних наук,
професор кафедри германського,
загального і порівняльного мовознавства,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Рецензент:

Кам'янець-Подільський – 2020 року

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
РОЗДІЛ I. МОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ВІДДАЛЕНО СПОРІДНЕНИХ МОВ	8
1.1. Запозичення як лінгвістична проблема сучасного мовознавства	8
1.2. Ретроспектива запозичень у словниковому складі німецької мови	19
1.3. Найдавніші запозичення у німецькій мові	22
Висновки до розділу I	23
Розділ II. СЕРЕДНЬОВЕРХНІЙ ПЕРІОД - НОВИЙ ЕТАП У ІСТОРІЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	26
2.1. Розширення сфери функціонування німецької мови. Середньовічний період - епоха розвинутого феодалізму	26
2.2. Формування лицарства - «ядро» культури середньовічного періоду	27
2.3. Розпад лицарського прошарку та формування міської культури	28
2.4. Французькі запозичення у середньовічній німецькій мові	29
2.5. Кальки з французької мови середньовічній німецькій мові	31
2.6. Запозичення із нижньонімецьких діалектів	32
Висновки до розділу II	34
Розділ III. НОВОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКИЙ ПЕРІОД (XIV-XX СТ.) У РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	35
3.1. Ранні запозичення нововічній німецькій мові	35
3.2. Французькі запозичення XVII - XVIII ст. у німецьку мову	36
3.3. «Пуризм» у боротьбі за абсолютну чистоту німецької мови	37
3.4. Запозичення епохи революцій 1789 та 1848 рр	38
Висновки до розділу III	39

Розділ IV. ФОРМАЛЬНЕ (ФОНЕТИЧНЕ, ОРФОГРАФІЧНЕ ТА МОРФОЛОГІЧНЕ) ЗАСВОЄННЯ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	40
4.1. Засвоєння французьких звуків у німецькій мові	40
4.2. Акцентуація слів французького походження у німецькій мові	46
4.3. Орфографічне засвоєння французьких запозичень у німецькій мові	48
4.4. Морфологічне засвоєння іменників, прикметників і дієслів	50
4.5. Словотворча активність французьких запозичень у німецькій мові	57
Висновки до розділу IV	60
Загальні висновки	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	66

Вступ

Мова, як відомо, є складно структурованою, поліфункціональною системою, постійно еволюціонує під впливом цілої низки зовнішніх та внутрішніх чинників. Дія цих чинників або здійснюється комплексно, оскільки будь-які зміни в мові відбуваються за певних внутрішніх та зовнішніх умов одночасно. Внутрішні умови мовних змін визначаються системними зв'язками та відношеннями, що діють у самій мові, а також знаковим матеріалом, що є в її розпорядженні. Зовнішні умови залежать від зв'язку та взаємовідносин мови з суспільством, свідомістю людини, природою тощо, тобто від соціальних детермінантів, які є складною та взаємокорелюючою системою, між складниками якої існують ієрархічні стосунки. Певні зрушення в цих структурах змінюють їх зв'язки з системою мови, на що мова реагує змінами у своїй структурній організації та функціях проявляючи внаслідок цього подвійну залежність своєї еволюції - від середовища, в якому вона функціонує, з одного боку, та її внутрішнього механізму і будови, з іншого. Відомо також, що в кінцевому результаті мова змінюється з метою максимально відповідати своєму призначенню в людському суспільстві - бути засобом спілкування та пізнання, а протиріччя між зміненими комунікативними та когнітивними потребами мовців та засобами даної мови, що знаходяться в їх розпорядженні, стають головними стимулами всебічних перетворень

Актуальність теми дослідження. Немає таких мов, які б розвивалися в абсолютній ізоляції. Запозичення лексики однієї мови іншою є закономірним наслідком мовних контактів в історії розвитку будь-якої мови. Кожна мова обов'язково зазнає іншомовного впливу або навіть впливає на інші мови. [7, с. 118]. Саме в результаті такого впливу в німецькій мові за весь час її функціонування та безперервного розвитку знайшов і продовжує знаходити своє місце цілий ряд лексичних запозичень із різноманітних мов світу (зокрема із французької мови). Цей процес пов'язаний із тим, що мова фіксує всі зміни, які відбуваються у житті суспільства; вона (мова) відображає зв'язки, які

існують між іншими народами. А оскільки з часом кількість подібних зв'язків збільшується, то, відповідно, і кількість запозичень зростає; адже відомо, що запозичення назви разом із «новим» предметом чи поняття було і залишається найбільш зручним та природним способом заповнення «прогалин», які виникають у словниковому складі мови. Тема французьких запозичень у німецькій мові стала об'єктом вивчення для багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних лінгвістів, інтерес до цієї проблематики з часом не згасає, що свідчить про її багатоаспектність і невичерпність. Мова як явище багатогранне, що постійно розвивається, безперервно постачає лінгвістам новий матеріал для досліджень. Німецька мова, як і будь-яка інша мова, на кожному етапі свого розвитку керувалася цілком логічним принципом привнесення до свого лексичного запасу іншомовних слів, а саме: практичною потребою. Мова як живий організм постійно еволюціонує і відгукується на зміни в суспільстві. Тому в різні епохи це були різні тематичні пласти лексики – залежно від основних процесів в геополітичному, науковому, мистецькому, соціальному просторах – наукова, воєнна, торгова, релігійна лексика тощо.

Об'єктом дослідження є німецька художня література, журнали, газети, а також фонетичні, орфографічні й частотні словники; а **предметом** – лексичне і формальне засвоєння французьких запозичень у німецькій мові.

Мета роботи полягає у всебічному описі та теоретичному поясненні явища запозичень шляхом проведення історично-порівняльного аналізу слів французького походження, які увійшли до словникового складу німецької мови та характеризуються відповідним звуковим і графічним оформленням. Реалізація мети передбачає розв'язання завдань, а саме:

- 1) проаналізувати запозичення слів французького походження в німецькій мові;
- 2) з'ясувати обставини, які спричиняють мовні запозичення в німецькій мові;
- 3) розглянути в короткому історичному огляді шляхи їх появи у складі німецької мови;

- 4) визначити основні причини, які зумовили появу романізмів у німецькій мові.

При дослідженні даної теми використаємо два **методи**: історичний, історично-порівняльний метод та метод зіставного аналізу. Названі методи вибрані з певних причин. Історичний метод було використано для аналізу основних лінгвістичних ідей представленої доби щодо пошуку орфографічного стандарту та чинників збагачення лексичного складу французької мови. Історично-порівняльний метод пов'язаний із методом зіставлення, який характеризується синхронічним дослідженням і порівняльним методом, який ґрунтується на діахронічному дослідженні. Таке зіставлення двох методів викликано характером дослідження, яке спрямоване не тільки на опис запозичених слів в сучасній мові, але й на виявлення загальних тенденцій і закономірностей процесу запозичень в його історичному розвитку.

Практичне значення полягає в подальшому використанні наслідків роботи при вивченні теми "Запозичення" у вузі та школі; в можливості використовувати одержані результати у викладанні загальних курсів з історії французької мови.

Апробація роботи. Апробація окремих положень магістерської роботи відбулася шляхом виголошення доповідей: Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи» (15-16 жовтня 2020 року); II Міжнародна науково-практична конференція «Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти» (м. Кам'янець-Подільський, 19-21 листопада 2020 року).

Публікації. Основні положення та результати наукового дослідження висвітлені у 2 статтях (тезах доповідей):

Романюк К.М. «Періоди появи слів французького походження в німецькій мові»: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 19-21 листопада 2020 року / редкол.

Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. С. 30-33.

Романюк К.М. «Франкомовні запозичення в сучасній німецькій мові»: Наукова філологічна організація «ЛОГОС», збірник сучасні наукові дослідження представників філологічних наук та їхній вплив на розвиток мови та літератури, м.Львів, 19-20 липня 2020 року / редкол. І.В. Азанова : Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2020. С. 36-38.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі неодноразово порушувалося питання процесу запозичень як одного з ефективних шляхів збагачення словникового складу мови. Аналіз джерел за темою дослідження показує, що даній проблемі присвячені праці багатьох учених, зокрема М. В. Брофмана, Б. Н. Забавникова, Л. Р. Зіндера, М. Д. Степанової, Т. В. Строевої, І. І. Чернишової, Г. Шухардта, Л. Блумфільда та інших. Цінним для нашого дослідження є також праці мовознавців, які досліджували процес фонетичної, морфологічної та лексико-семантичної асиміляції та підпорядкування слів французького походження нормам німецької мови (М. В. Брофман, Н. О. Волкова, Е. І. Дмитровська, А. П. Майоров, Г. Пауль, В. В. Шмідт та ін.). Аналіз цих досліджень засвідчує, що процесу запозичень в загальному була приділена велика увага, проте слова французького походження у складі німецької мови потребують дослідження, а саме визначення причин та періодів їх появи.

Використані матеріали. При написанні даної роботи були використані літературні джерела і теоретичні розробки К.Г. Готліба, В.І. Комлева, І.М. Крейна тощо.

Структура роботи - дослідження складається зі вступу, 4 розділів, висновків, загальних висновків та списку використаної літератури.

Загальні висновки

Аналізуючи дану проблему можна дійти таких висновків:

Вплив романських мов (зокрема французької мови) на словниковий склад німецької мови не обмежується кількісним його збагаченням. Запозичення з цих мов здійснили глибокий вплив на всю лексико-семантичну систему німецької мови в цілому.

Вже сам процес запозичення у більшості випадків системно обумовлений. Багато з романських (французьких) запозичень відповідали потребам мови, сприяючи удосконаленню її засобів вираження і комунікативних можливостей. Запозичення служать для позначення нових відтінків значень, понять, які ще не знайшли адекватного вираження у німецькій мові, заповнюючи таким чином прогалини у системі досліджуваної мови.

Стан лексико-семантичної системи, процеси, які в ній відбуваються, готують ґрунт для проникнення іншомовних слів, що сприяють підвищенню комунікативної чіткості мовних одиниць, а також досягненню більшої економії засобів вираження.

Семантичні процеси, що відбуваються у запозичених словах із французької мови, взаємообумовлені й мають системний характер.

Удосконалення комунікативної функції та функції вираження відбувається по лінії відбору засобів, які найбільш адекватно відображають поняття; по лінії усунення із мови дублетів та перетворення їх у синоніми завдяки: а) набуттю запозиченим словом чи його німецьким еквівалентом додаткових відтінків; б) зміні забарвлення слова; в) закріпленню слів за визначеною сферою людської діяльності чи по лінії остаточного розмежування значень. У результаті мова отримує додаткові комунікативні та експресивні засоби.

Семантичні процеси, що супроводжували введення пуристичних принципів, доля і місце у мові іншомовних слів і запропонованих замін

визначались у значній мірі існуючою лексико-семантичною системою німецької мови.

Тісний взаємозв'язок між семантикою слова і його матеріальним оформленням проявляється у функціонуванні омонімів. З одного боку, тенденція до збереження і підвищення комунікативної чіткості призводить до усунення чи диференціації омонімів; з іншого ж боку, спостерігається остаточне зближення співзвучних слів, а інколи і цілковите їх злиття в одне слово, в результаті чого усуваються вже непотрібні відмінності й відновлюється відома рівновага між семантичною і звуковою системами слова.

Крім того, всі французькі запозичення в німецькій мові у більшій чи меншій мірі зазнають формального засвоєння, тобто фонетичного, орфографічного і граматичного (морфологічного).

Так, усі французькі запозичення, потрапивши у словниковий склад німецької мови, розвиваються в ній згідно фонетичних законів останньої, в результаті чого більшість запозичень набуває звукової форми, яка є притаманною німецькій мові. Звукова сторона запозичень формується під впливом звукових і графічних закономірностей німецької мови в їх складній взаємодії. Передача голосних французької мови голосними німецької мови підтверджує положення про кількість голосного (довгий - короткий) як основної ознаки голосних фонем німецької мови, оскільки подібність чи відмінність такої ознаки як відкритість — закритість не має значення при фонетичному засвоєнні запозичень. Ступінь закритості може змінюватись під впливом основної ознаки — кількості голосного, яка в запозичених словах встановлюється переважно в залежності від правопису слова.

Незважаючи на тенденцію фонетичного засвоєння французьких запозичень, велика їх кількість зберігає в собі іншомовні ознаки, які відрізняють їх від власне німецьких слів. Іншомовні ознаки у звуковому оформленні запозичень проявляються двома способами: 1) у збереженні непридатних для німецької мови фонем, переважно носових голосних; 2) у

непритаманній для німецької мови дистрибуції фонем, наприклад, положення звуків [y:], [0:] у ауслауті, положення звука [s] перед голосним і ін.

Надзвичайно важливим моментом для функціонування запозичень є їх морфологічна ділимість чи неділимість, оскільки від цього залежить належність запозичень до певного акцентологічного типу. Так, морфологічно ділімі в німецькій мові французькі запозичення зберігають "корінний" наголос на останньому складі, в той час як у деяких морфологічно неділимих запозиченнях спостерігається зміщення наголосу із кінцевого складу на перший.

В основі написання французьких запозичень у німецькій мові лежать два принципи - фонетичний і етимологічний, але спостерігається тенденція заміни етимологічного принципи написання фонетичним. При взаємодії обох принципів у мові виникають орфографічні варіанти (засвоєний і незасвоєний), які можуть нести в тексті певне стилістичне навантаження.

Морфологічне засвоєння запозичень із французької мови в німецькій, у порівнянні з їх фонетичним і орфографічним засвоєнням, є значно глибшим. У морфологічному оформленні французьких запозичень у німецькій мові немає таких ознак іншомовності, які були б елементами граматичної будови французької мови. Словоформи запозичених дієслів повністю відповідають дієслівним парадигмам сучасної німецької мови. Відхилення від парадигми при відмінюванні деяких іменників та прикметників французького походження не є новими елементами в граматичній будові німецької мови, оскільки подібні відхилення від норм характерні й для "корінної" німецької лексики. Належність запозичених іменників до одного із трьох граматичних родів, як і оформлення множини, залежить в основному від їх морфологічної та фонетичної структури. Визначальним моментом є суфікс запозиченого іменника і його структурна аналогія із будь-якою групою "корінних" німецьких іменників; таку ж функцію можуть виконувати і деякі фонетичні фінали.

Специфіка словотворчих моделей німецької мови проявляється у

можливості чи неможливості участі в них запозичень із фонетичними ознаками іншомовності в "закінченні" кореневої морфеми.

Результати наукового дослідження не є вичерпними, характеризуються дискусійними моментами і перспективним вбачається подальший пошук та розробка проблем *запозичень* у німецькому вокабулярі, оскільки даний аспект мови є динамічним за своєю суттю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Аллендорф К.А. Значение и изменение значений слова: Докт. дисс. - М., 1965.-с.154.
2. Арутюнова Н.Д. , Гак В.Г., Засонегин В.Г. Общее и романское языкознание. - М.: Издательство московского университета, 1972. - с. 73-76.
3. Блумфилд Л. Язык. – М.: Прогресс, 1968. – 608 с.
4. Будагов Р.А. Проблемы развития языка. - М.-Л.: Изд. «Наука», 1956.-с.63.
5. Вайнрайх 1979: Вайнрайх, У. Языковые контакты. Состояние и проблемы решения /У. Вайнрайх. – К. : Вища школа, 1979. – 262 с.
6. Васильева Л.В. Обогащение современного немецкого языка иноязычными заимствованиями: Экспериментально-типологическое исследование на материале англицизмов: дис..канд. филол..наук: спец.10.02.20 – сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание / Лариса Викторовна Васильева – Ставрополь, 2004. – 220 с
7. Волков, С.С., Сенько, Е.В. Неологизмы и внутренние стимулы языкового развития / С. С. Волков, Е. В. Сенько // Новые слова и словари новых слов / Отв. ред. Н. З. Котелова. – Л. : Наука, 1983. – С. 43-58.
8. Гак В.Г. О современной французской неологии [Текст] / В. Г. Гак // Новые слова и словари новых слов / Отв. ред. Н. З. Котелова. – Л. : Наука, 1978. – С. 37-53.
4. Готлиб К.Г. Междуязычные аналогизмы французского происхождения в немецком и русском языках: Автореферат диссертации на соискание учёной степени канд. фил. наук. - Новосибирск, 1966.— с. 12-14.
5. Гурман М.М. История немецкого литературного языка IX-XV вв. - М.: Наука, 1993. - с.68-74.
6. Дегтерёва Т.А. Системный характер семантических изменений в лексике: Уч. зап. -М.: ІМГПІІІЯ, т. ІХ, 1956. - с.64-65.

7. Д'яков А.С. та ін. Основи термінотворення // Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. - К.: Вид. дім «KM Academia», 2000. - с.116-126.
8. Жлуктенко Ю.О. Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики. – К.: Видавництво Київського університету, 1966. – 136 с.
9. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник. Словник. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с.
10. Зеніна А. Лінгвістична природа запозичення у співвідношенні з поняттям неологізм та інновація / Анастасія Зеніна // Лінгвістичні студії. Випуск 25. – С. 109-112. [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://litmisto.org.ua/?p=9424>
11. Карпіловська, Є. Функціональний потенціал та підтримка мовних інновацій / Є. Карпіловська // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць ; [укл. : А. П. Загнітко (наук. ред.) та ін.] – Донецьк : ДонНУ, 2007. – Вип. 15. – С. 402-406.
12. Комлев В.И. Фонетическое, орфографическое и морфологическое освоение французских заимствований в немецком языке: Автореферат диссертации на соискание учёной степени канд. фил. наук.-К., 1973.-22с.
13. Крейн И.М. Французские заимствование в XIX в. в английском литературном языке: Автореферат канд. дисс. - М., 1961. - 22с.
14. Крысин Л.П. Иноязычные слова в современном русском языке. – М.: «Наука», 1968. – 208 с.
15. Влияние 1988: Влияние социальных факторов на функционирование и развитие языка [Текст] / Отв. ред. Ю. Д. Дешериев, Л. П. Крысин. – М.: Наука, 1988. – 200 с.
16. Мосидзе Ю.Л. Процесс ассимиляции (ороднения) слов французского происхождения в современном немецком языке: Автореферат диссертации на соискание учёной степени канд. фил. наук. -Тбилиси: Издательство Тбилисского университета, 1970. — 22с.

17. Павлов В.М. Развитие определительного сложного существительного в немецком языке: Уч. зап. - Л.: ЛГПИ им. Герцена А.И., Т.190, ч.2, 1958.
18. Пиголкин А.С. Язык закона /под ред. А.С. Пиголкина. – М.: Юрид. лит., 1990. – С. 7-12.
19. Розен Е.В. Немецкая лексика: история и современность: Учеб. пособие. - М.: Высшая школа, 1991.- 96с.
20. Рыбакова Л.М. Романские заимствования в лексико-семантической системе немецкого языка: Автореферат диссертации на соискание учёной степени канд. фил. наук. - М., 1967. - 22с.
21. Сергеева 2002: Сергеева, Г.А. Англомовні запозичення в українській правничій термінології : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2002. – 16 с.
22. Сидоров О.В. Прагматический статус заимствований в современном немецком языке // Взаємодія одиниць різних рівнів германських, романських і слов'янських мов. – К: КДПШМ, 1991 – С. 10-14.
23. Солодилова И.А. Лексикология немецкого языка / И.А. Солодилова. – Оренбург: ГОУ ОГУ, 2004. – 114 с.
24. Степанова М.Д., Чернышева И.И. Лексикология современного немецкого языка: Учебн. (для институтов и фак. иностр. яз.). - М.: Высшая школа, 1975. — 272с.
25. Степанова М.Д. Словосложение в современном немецком языке: Автореферат докторской диссертации . - Л., 1960.-22 с.
26. Стишов О. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі засобів масової інформації) : Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
27. Розен Е.В. Как появляются новые слова: история и современность. – М.: Издательство МАРТ, 2000. – 156 с.
28. Филичева Н.И. История немецкого языка. — М.:

Издательство Московского университета, 1959. - с.48-56.

29. Шишкова Л.В. Определение в современном немецком языке: Автореф. канд. дисс. -Л., 1953.
30. Щерба 2004: Щерба, Д.В. Засоби запозичення та асиміляції англomовних комп'ютерних термінів / Д. В. Щерба // Вісник Житомир. держ. ун-ту. – 2004. – № 17. – С. 260-262.
31. Braun P. Internationalisms: identical vocabularies in European languages/YLanguage Adaptation (edited by Florian Columas). - Cambridge: Cambridge University Press, 1989. -p.158-167.
32. Dettmer A. (R)evolution der Sprache. Zum Sprachwandel im modernen Russischen – untersucht anhand russischer Printmedien. Bielefeld, 2000. – 170s.
33. Duden Fremdwörterbuch – Berlin: Duden, 1990 – S.325.
34. Der Große Duden. Aussprachewörterbuch. — Mannheim, 1962.
35. Müller Susanne. Französischer Wortschatz in der deutschen Gegenwartssprache (aus der Perspektive sowjetischer Germanistikstudenten betrachtet) // Das Wort. - M., 1991.
36. Hoffmann, Lothar. Syntaktische und morphologische Eigenschaften von Fachsprachen. In: Fachsprache. Ein internationales Handbuch. Hrsg. Hoffmann, Lothar; H. Kalverkamper und H. E. Wiegand. Halbband; Bd.14- Berlin: de Gruyter, New York, 1998.
37. Paul H. Deutsche Grammatik. - Halle (Saale), Bd. II, 1955. - s. 127.
38. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache - 2. durchges. Aufl. -Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1987. - 307s.
39. Roelcke, Torsten. Fachsprachen. – Berlin, 1999.
40. Schmidt W . Deutsche Sprachkunde .- Berlin , 1985 .- 386 . s.
41. Sullivan, S.M. A Mechanism of Lexical Borrowing [Електронний ресурс]. – Режим доступу : cgi.server.uni-franfurt.de.
42. Нові слова та значення : словник / Ін-т укр. мови НАН України ; уклали Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. – К. : Довіра, 2008. – 271 с.
43. Лотте Д.С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных

терминов и терминологических элементов. – М.: «Наука», 1982. – 152 с.

44. Гончаренко Л. Лінгвопрагматичний аспект публіцистичних запозичень / Л. Гончаренко // Наукові записки. Випуск 81 (3). Серія: філологічні науки. – С.255-259. Telling R. Französisch in deutschen Wortschatz. Lehn- und Fremdwörter; aus S.Jahrhunderten .- Berlin, 1988 .- 254.s.

45. Warnant L.Dictionnaire de la prononciation française .-Cembloux , 1962.- 589p.

Список иллюстрированных джерел

Die Zeit [2015]

1. <https://www.zeit.de/2015/01/index>
2. <https://www.zeit.de/2015/02/index>

Die Zeit [2016]

3. <https://www.zeit.de/2016/03/index>
4. <https://www.zeit.de/2016/04/index>

Die Zeit [2017]

5. <https://www.zeit.de/2017/05/index>
6. <https://www.zeit.de/2017/06/index>

Die Zeit [2018]

7. <https://www.zeit.de/2018/07/index>
8. <https://www.zeit.de/2018/08/index>

Die Zeit [2019]

9. <https://www.zeit.de/2019/53/index>
10. <https://www.zeit.de/2019/52/index>

Die Zeit [2020]

11. <https://www.zeit.de/2020/45/index>
12. <https://www.zeit.de/2020/44/index>

Spiegel [2015]

13. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2015-52.html>
14. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2015-53.html>

Spiegel [2016]

15. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2016-47.html>
16. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2016-46.html>

Spiegel [2017]

17. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2017-29.html>
18. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2017-28.html>

Spiegel [2018]

19. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2018-22.html>

20. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2018-23.html>

Spiegel [2019]

21. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2019-17.html>

22. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2019-16.html>

Spiegel [2020]

23. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2020-30.html>

24. <https://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2020-29.html>